

N:o 2.

Ank. till Riksd. Kansli den 16 Febr. 1875, kl. 2 e. m.

Memorial, angående verkställd granskning af Riksbankens tillstånd och förvaltning.

I och för den granskning af Riksbankens tillstånd och förvaltning under år 1874, hvilken det åligger Utskottet att verkställa, har Utskottet tagit kännedom dels om den berättelse, som de sistlidet år församlade revisorer afgifvit angående Riksbanken, dels om fullmäktiges till Utskottet afgifna och genom Utskottets Memorial N:o 1 Riksdagen meddelade berättelse med dertill hörande uppgifter angående lånerörelsen, samt fullmäktiges protokoll för år 1874 och intill den 15 Januari 1875, dels ock om de berättelser, hvilka till Utskottet inkommit från styrelserna öfver afdelningskontoren rörande dessas förvaltning under år 1874.

Vid fullgörande af denna granskning har Utskottet likmätigt § 4 af dess instruktion med synnerlig uppmärksamhet följt de åtgärder, som afsett metalliska kassans upprätthållande samt myntutvexlingens fortgång och bestånd, hvartill för öfrigt denna gång en särskild anledning förefunnits deruti, att Riksbanken mot slutet af 1874 haft att uppbära en ej ringa del af den börda och det ansvar, som under en något tryckt penningeställning hvilat å landets kreditinrättningar.

Verkningarne af dessa förhållanden framträda mest i ögonen fallande deri, att, såsom redan i herrar fullmäktiges berättelse är visadt, under loppet af 1874 Riksbankens

metalliska kassa har minskats med kr. 2,892,704: 64
och öfriga tillgångar

hvari sedelutgifning får grundas med „ 4,473,575: 14

Bih. till Riksd. Prot. 1875. 6 Saml. 1 Afd. 2 Häft.

så att summan af de Riksbankens tillgångar, hvarå sedelutgifning får grundas, hvilken

den 31 December 1873 utgjorde R:dr 40,905,514: 61,
hade den 31 December 1874 nedgått till „ 33,539,234: 88.

Denna minskning intäffade dock först under årets sista månader. Intill den 14 Mars växte dessa tillgångar ganska betydligt och utgjorde ännu den 31 Augusti öfver 43 millioner kronor. Riksbanken, som till fullgörande af Riksdagens föreskrift om placering af den förstärkta reservfonden inköpt utländska statspapper till belopp af kr. 1,580,648: 85, var under dessa månaders lopp i tillfälle att öka sin metalliska kassa dels genom direkta indragningar af guld från London och Köpenhamn under Februari, Mars och April, för hvilka i fullmäktiges berättelse är närmare redogjort, dels genom öfvertagande af större guldpartier, som af Riksgäldskontoret och allmänna Hypoteksbanken indragits mot till utlandet försålda obligationer, och kunde dessutom under ett ganska rikt tillopp af vexelfordringar, erbjudna till förmånlig kurs, hålla sina behållningar hos banker och bankirer å utrikes ort uppe vid ganska betydande belopp, från 13 till 11 millioner kronor.

Från och med September månad visade sig emellertid en stockning i den allmänna rörelsen, hvilken kämbart inverkade på Riksbanken och allt mer och mer ökade anspråken på dessa behållningar. Tillgången å Stockholms och Göteborgs börser af vexelfordringar för exporterade varor eller för utgifna obligationer förminskades och svarade ej längre mot den efterfrågan, som vållades af årets starka införsel, vaxelkurserna stegrades och det var att förutse, det de lätteligen skulle kunna nå den punkt, der det blef nödvändigt att till betäckande af förbindelser i utlandet utföra mynt eller ädel metall. Under sådana förhållanden var det för fullmäktige angeläget att genom verksamt deltagande i vaxelhandeln i det längsta förekomma kursernas ytterligare stegring och derigenom skydda Riksbankens metalliska kassa. De voro genom sina rikliga behållningar å utrikes ort i tillfälle att gå marknadens behof ganska långt till mötes, och då dessa behållningar togos i anspråk derhän, att de t. ex. den 12 December nedgått till ej fullt 2 $\frac{1}{2}$ millioner kronor, ersattes desamma genom betydande vaxelköp, som vid samma tid ökade Riksbankens portfölj till nära 12 millioner kronor. Under årets sista månader hade vaxelhandeln äfven vid Göteborgs afdelningskontor en ganska stor omfattning, då der vaxlar inköptes för pd sterl. 119,946: 14 sh. 6 d. och riksmark 570,000 samt såldes för pd sterl. 91,131: 16 sh. 1 d.

En under dessa förhållanden särskildt försvårande och oroande omständighet var att fullmäktige, såsom af deras afgifna berättelse framgår, icke från Kongl. Myntverket kunde erhålla så stor mängd kronmynt i guld, som erfordrades för att när som helst vara beredd att möta möjligen inträffande anspråk på inlösen med mynt af Riksbankens sedlar. Riksbankens förråd af svenskt guldmynt hade enligt veckorapporterna för den 14 och 21 November nedgått till 790,000 kronor, ett belopp som uppenbarligen var för ringa, då fullmäktige när som helst, och alla ansträngningar till trots, kunde utsättas för betydande uttag ur den metalliska kassan, och då det icke var osannolikt, att så väl enskilda banker inom Sverige som Norges och Danmarks banker kunde vilja göra bestämdt yrkande på att utfä guld i myntad form. Under dessa förhållanden, och då det särskildt var känt, att stora anspråk på invexling af svenska bankosedlar vore att förvänta från Köpenhamn, då dertill, vid en temligen betydande efterfrågan å korta valutor i kronor på Köpenhamn, Riksbankens derstädes egande behållning å räkning hos Privatbanken var nästan uttömd, och likväl ytterligare behof af dylika valutor intill årets slut voro under hand anmälda till belopp af omkring en million kronor, måste fullmäktige vara betänkte på att till förekommande af en guldutvexling, som kunde tänkas sätta Riksbanken i verklig förlägenhet, förskaffa sig behållningar i Köpenhamn, på hvilka vexlar kunde utställas till mötande af väntad efterfrågan. Efter öfverenskommelse med Privatbanken i Köpenhamn öfversändes därför i midten af November till densamma 250,000 stycken specier, för hvilka Privatbanken godtskref Riksbanken med En million kronor, mot förbindelse för Riksbanken att före utgången af Januari månad 1875 till samma kurs i kronor åter mottaga samma speciebelopp. Med denna behållning var Riksbanken i tillfälle att tillfredsställa efterfrågan för vexlar å Köpenhamn och att verkställa der behöflig sedelinlösen, och kostnaden för speciemyntets transport till Malmö och tillbaka derifrån blef till fullo betäckt af den i löpande räkning med Privatbanken Riksbanken godtgjorda ränta. Då emellertid detta belopp af en million kronor inom kort befans för nämnda behof otillräckligt, beslöto herrar fullmäktige redan 14 dagar derefter, den 26 November, att till ytterligare förstärkning af Riksbankens behållningar i Köpenhamn till Privatbanken afsända engelskt guldmynt till belopp af 60,000 sovereigns under enahanda villkor och bestämmelser, hvarom förut öfverenskommits rörande speciemyntet. Genom dessa åtgärder har det lyckats fullmäktige att förekomma mera betydande uttag från Riksbankens stundom betänkligt svaga förråd af guldmynt och att skydda Riks-

bankens metalliska kassa utan att under en tid af ej obetydlig förlägenhet behöfva tillgripa den utvägen att väsentligen inskränka sin utlåning.

Under loppet af nu ingångna år hafva fullmäktige, då efterfrågan af vaxlar på utrikes ort fortfarande varit ganska betydlig och Riksbankens behållningar hos utländska hus genom ständiga dragningar af vaxlar åter nedgått till jernförelsevis allt för ringa belopp, sett sig nödsakade att till ökande af behållningar, hvarå vaxlar kunde utstäl-las, förfoga om afyttrande af en del Riksbankens obligationer i utländskt mynt, hvaremot så mycket mindre betänklighet mött, som denna försäljning under närvarande förhållanden kunnat verkställas till stor fördel för Riksbanken. Enligt hvad Utskottet af fullmäktige inhemtat, har denna försäljning gifvit det resultat att:

Franska statens 5 proc. obligationer, till nominelt belopp af 236,400 francs, som blifvit inköpta till kurs af 81,15 proc. med omkostnader för francs 191,836,60 och i Riksbankens räkenskaper 1874 bokförda till kronor 137,356,44, vid försäljning till kurs af 100,40 proc. blifvit betalda med netto francs 237,047 eller kronor 169,725,65 och sålunda lemnat en vinst af kronor 32,369,21.

Ungerska 6 proc. statsobligationer, till nominelt belopp af 40,000 pd st., som blifvit inköpta till kurs af 88 proc. med omkostnader för pd st. 35,226: 13. 2 och i Riksbankens räkenskaper 1874 bokförda till kronor 635,841,18, blifvit med upplupen ränta från 1 December 1874 försålda dels till 90 ³/₄, dels till 90 ¹/₂ proc. för netto pd st. 36,200, eller kronor 653,410 och sålunda lemnat en vinst af kronor 17,568,82.

Såsom i det föregående är nämnt har fullmäktiges åliggande att sörja för den metalliska kassans upprätthållande och inlösen af Riksbankens sedlar i ej ringa mån varit försvåradt derigenom, att Kongl. Myntverket icke varit i stånd att i vederbörlig tid förse Riksbanken med nödigt förråd af guldmynt. Såsom af fullmäktiges till Utskottet afgifna berättelse framgår, har i öfrigt afven det fullmäktige af Riksdagen gifna uppdrag att af allmänheten till stadgadt pris mottaga omyntadt guld, genom de för Myntverket gifna bestämmelser om emottagning af guld i plants blifvit väsentligt försvåradt, och vill Utskottet med afseende å dessa förhållanden längre fram inkomma med särskildt betänkande till Riksdagen.

Med förmälan, att de till granskning af afdelningskontorens räkenskaper af Riksdagen utsedde revisorer hafva beträffande afdelningskontoret i Luleå för tiden från kontorets öppnande den 1 September 1872 till 1873 års utgång och i fråga om öfriga kontor för året 1873 verkställt dem åliggande granskning och i deröfver afgifna berättelser tillstyrkt full ansvarsfrihet för styrelserna öfver afdelningskontoren för deras förvaltning under nämnda tid, hafva sist församlade Riksdagens revisorer i § 47 af sin berättelse angående Riksbanken anmält, att någon erinran mot meddelande af sådan ansvarsfrihet icke förefunnits.

Vid sådant förhållande hemställer Utskottet

1:o

att Riksdagen må tillerkänna styrelsen öfver afdelningskontoret i Luleå för tiden 1 September 1872 till 31 December 1873 och styrelserna öfver afdelningskontoren i Göteborg, Malmö och Wisby för året 1873 full ansvarsfrihet för kontorens förvaltning.

Vid sist hållna riksdag beviljades åt fullmäktige i Riksbanken ansvarsfrihet för förvaltningen i dess helhet under 1872, äfvensom för de åtgärder och beslut, hvilka finnas antecknade i fullmäktiges protokoll för år 1873.

Då numera 1873 års räkenskaper blifvit granskade af sistlidet år församlade Riksdagens revisorer, hvilka anmält, att mot Riksbankens förvaltning intet varit att erinra, och då Utskottet vid nu verkställd undersökning funnit fullmäktige hafva med omsorg och nit fullgjort det dem anförtrordade uppdrag, hemställer Utskottet

2:o

att ansvarsfrihet må beviljas fullmäktige för förvaltningen i dess helhet under år 1873, äfvensom för de beslut och åtgärder, hvilka finnas antecknade i fullmäktiges protokoll från den 1 Januari 1874 till den 15 Januari 1875.

Slutligen får Utskottet tillkännagifva, att Utskottet framdeles, vid granskningen af bankoreglementet kommer att vidare pröfva de i revi-

sorernes och bankofullmäktiges berättelser förekommande ämnen, hvilka kunna sådan pröfning påkalla.

Stockholm den 15 Februari 1875.

Å Utskottets vägnar;

J. v. SCHWERIN.

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 16 Febr. 1875, kl. 2 e. m.

Memorial, i fråga om afskrifning ur Afdelningskontorets i Göteborg räkenskaper af åtskilliga lån.

Styrelsen öfver Afdelningskontoret i Göteborg har i sin till Utskottet afgifna berättelse tillstyrkt bifall till den af kontorets ombudsman gjorda hemställan om afskrifning ur räkenskaperna af återstående fordringar för

9 lån tillhörande Handels- och Näringsdiskonten å	
tillsammans	kronor 13,278,05.
3 » å kassakreditiv	» 3,831,96.
16 » med omsättningsrätt tillhörande allmänna diskonten	» 2,864,82.
eller tillsammans kronor 19,974,83.	